

Mottagare

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
(ju.da@regeringskansliet.se)

Ert diarienummer: Ju2022/00245

Remissvar: Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (2022:1)

Narkotikapolitiskt Center, NPC, har inbjudits att lämna remissvar till ovanstående utredning. Vi är en nätverksbaserad och tankesmedjeliknande verksamhet med 16 medlemsorganisationer som genom analys, debatt och folkbildning ska bidra till en human, restriktiv narkotikapolitik. Vi har tagit del av förslaget och lämnar härmed våra kommentarer.

Stockholm 2 maj 2022

Peter Moilanen

Chef för Narkotikapolitiskt Center

Sammanfattning

Från Narkotikapolitiskt Centers sida väljer vi att enbart svara på kapitel 7 "Drogtest av barn under 15 år" samt kapitel 8 "Ungdomstjänst genom strafföreläggande" och detta med betoning på narkotikafrågan. Vi instämmer i utredningens förslag i båda kapitlen men utvecklar en del resonemang nedan, bland annat att vi skulle vilja tillämpa salivtest vid drogtester samt att fler påföljder borde kunna nyttjas än mer vid ringa narkotikabrott istället för böter.

7 Drogtest av barn under 15 år

Instämmer, dock skulle vi vilja att drogtest konsekvent gjordes via salivtest.

Att drogtester ingriper i den personliga integriteten är ett faktum, vilket särskilt motiverar att vara extra vaksam på när det används. Samtidigt ska det ställas mot vikten av tidig upptäckt för att tidigt sätta in insatser för upphörande av droganvändande. Utredningen visar att det enligt barnkonventionen är ok att göra drogtester för målgruppen 12–15 år men också att dessa tester hittills gjorts sparsamt. Det är i grunden bra, då droganvändande borde gå att upptäcka på annat sätt i förekommande fall.

Dock visar utredningen att det finns tillfällen där verktyget kan vara användbart, inte minst då föräldrar och andra närstående inte velat inse att droger används samtidigt som den som använder droger nekar. Där vittnar socialtjänst och polis om att ett drogtest kan leda frågan vidare. Även för

den person som erkänner drogbruk kan drogtest fylla en funktion om det finns andra droger inblandade som vore bra att känna till för insatser.

Utredningen visar också att det kan vara osäkerhet med hur lagen ska tillämpas eller kunskapsbrist som gör att drogtest inte används trots att det vore lämpligt. Det visar att de förändringar som ändå föreslås är motiverade. Fler drogtest behövs inte per se, men om det idag finns upptäckter som hade kunnat göras men avstods på grund av otydligheter eller kunskapsbrist så bör det säkerställas.

För att drogtest samtidigt ska användas sparsamt är det bra att ordningen med att åklagare beslutar kvarstår.

Från Narkotikapolitiskt centers sida skulle vi hellre se att dagens urintest ersätts med salivtest för att ge mindre ingripande av integriteten.

En kommentar i sak: Utredningen har i kontakt med socialtjänst och polis fått svaret att upplevelsen är att narkotikaanvändandet går ner i åldrarna, samtidigt som CAN, precis som utredningen skriver, inte kan visa på någon nedgång i åldrarna på ett generellt plan. Det är viktigt att utgå från bästa tillgängliga kunskap, och den visar alltså inte på någon nedgång i åldrarna. Det betyder inte att socialtjänst och polis i sina kontakter i sin kommun eller med den målgrupp som kommer först i det dagliga arbetet ser en nedgång.

8 Ungdomstjänst genom strafföreläggande

Instämmer.

Generellt är det bra med många olika varianter av påföljder när det kommer till ringa narkotikabrott. Att böter enbart skulle leda till förändring kan förstås så vara fallet för vissa, och studier och opinionsundersökningar visar att förbudet i sig får fler att avstå. Men för många som använder narkotika mer än enstaka gånger behövs det fler insatser än böter. Här borde dessa insatser kunna utdömas som påföljd istället för böter då FNs narkotikakonventioner betonar sanktion för innehav istället för exakt böter. För användande av narkotika borde samma tanke kunna tänkas, och nuvarande lag ger möjlighet till detta men kan utvecklas betydligt i antal påföljder och systematiskt nyttjande av dessa istället för böter.

Till detta tillkommer snabbhet i sanktion och reaktion av samhället. Här är strafföreläggande positivt. Kombinationen av vikten av fler påföljder generellt sett med vikten av snabbhet i form av strafföreläggande gör att vi från Narkotikapolitiskt centers sida är positiva till utredningens förslag.